

Màster de Formació del Professorat

TREBALL FINAL DE MÀSTER

[ca] Grups d'aprenentatge

[es] Grupos de aprendizaje

[en] Training groups

Especialització: **Tecnologia**

Presentat per:

Arnau Isalgué

Tutoritzat per:

Ricard Llorca

Universitat de les Illes Balears

Juny de 2011

Resum

En una frase l'objectiu d'aquest treball és potenciar el **treball en equip** en el marc de l' ESO. A través del treball en equip es poden potenciar moltes **competències transversals** sobretot les relacionades amb **l'aprendre a aprendre** i és un bon exercici de cara a preparar la inserció al **món laboral i adult**.

Per a vehicular aquesta proposta de foment del treball en equips, primer cal fer unes reflexions sobre les potencialitats i les problemàtiques que caldrà superar. Tot tenint en compte les inquietuds del professorat i les propostes dels professionals en actiu.

La proposta, a la pràctica, finalment és bastant ambiciosa per tant, cal justificar-la dins els diferents àmbits no estrictament escolars. Cal doncs tenir en compte el marc legal i la seva incidència a l' entorn social, econòmic i familiar. També com podria afectar positivament a l'alumne en el seu entorn, motivació, autoconcepte, autoestima i la seva futura relació entre iguals.

Per a formular el canvi cap a una educació basada en grups d'aprenentatge he tingut en compte també els estudis des de la vessant psicopedagògica, la complementarietat amb el constructivisme, la incidència a les diferents competències, l' educació emocional i el desenvolupament de la intel·ligència emocional.

El treball ha tingut en compte el canvi estructural que implica al centre l'adequació a aquesta manera d'aprenentatge des de la vessant de la psicologia, així com l'atenció a la diversitat, la convivència i els conflictes que dins una aula intercultural poden sorgir. L' atenció als alumnes amb necessitats especials està recollida també a la proposta.

Tots aquests aspectes estudiats justifiquen una proposta concreta que canvia l' organització de l'alumnat, el funcionament de les activitats, el treball del professorat i finalment una adequació específica al centre. Tot plegat per fomentar i aprofundir en el treball en equip. Els grups d'aprenentatge.

Índex

1. Objectius Generals de la proposta d'organització dels centres per al treball en grups d'aprenentatge.
 - 1.1. Objectius des del punt de vista de l'alumnat.
 - 1.1.1. Aprenentatge significatiu.
 - 1.1.2. Aprendre a aprendre en equip
 - 1.1.3. Responsabilitat
 - 1.1.4. Inclusió escolar.
 - 1.2. Objectius des del punt de vista del personal docent.
 - 1.2.1 Ensenyar en competències
 - 1.2.2 Programació d'activitats.
 - 1.2.3 Avaluar en competències.
 - 1.3. Objectius des del punt de vista dels pares i tutors.
 - 1.3.1 Noves actituds vers l'ensenyament i aprenentatge.
 - 1.4. Objectius des de el punt de vista d'una nova societat.

2. Anàlisi del treball en grups a l'actualitat en els nostres centres. Estat de la qüestió.
 - 2.1 Marc Legal

3. Per què potenciar el treball en grup. Justificació de la proposta.
 - 3.1. Incidència entorn social.
 - 3.2. Incidència entorn econòmic.
 - 3.3. Incidència entorn familiar.
 - 3.4. Incidència desmotivació, autoconcepte i autoestima.
 - 3.5. Incidència futura relació entre iguals. Inclusió de la diversitat.

4. Treballs des de la vessant psicopedagògica.
 - 4.1. Complementarietat amb el constructivisme.
 - 4.2. Incidència a les diferents competències bàsiques.
 - 4.3. Educació emocional, Intel·ligència emocional.

5. Treballs des de la vessant de la psicologia i caracterològica.
 - 5.1. Característiques de la adolescència.

6. Convivència i conflictes, Interculturalitat i Atenció a la diversitat.

7. Desenvolupament de la Proposta per d'organització de l'alumnat.
 - 7.1. Organització del centre.
 - 7.2. Organització del G.A.
 - 7.3. Funcions dins el G.A.
 - 7.4. Funcionament de les activitats. Tipologies de classe
 - 7.4.1 Característiques de l'espai segons la tipologia de classe
 - 7.5. Creació i renovació dels G.A.
 - 7.6. Funcionament de les activitats. Classes "Tipus" predeterminades per el sistema de funcionament per Grups d'aprenentatge.
 - 7.7. Seguiment i control dels G.A.
 - 7.8. Relació Tutors i portaveus dels G.A.
 - 7.9. Resolució de conflictes entre els G.A.
 - 7.10. Avaluació, autoavaluació i autocrítica dels G.A.

8. Proposta d'organització i treball del professorat.
 - 8.1. Adequació i planificació de les U.D. per al treball en Grups d'aprenentatge.

1. Objectius Generals de la proposta d'organització dels centres per al treball en grups d'aprenentatge.

La falta de coordinació entre el professorat dels nostres centres, la poca implantació de l'ensenyament per competències i la falta d'un projecte educatiu acceptat per tota la comunitat són els problemes més importants, és per això que aquesta proposta vol incidir en tots aquests punts. La introducció del treball en GA no vol sobrecarregar més el sistema de burocràcia sinó vol resoldre a nivell pràctic moltes d'aquestes problemàtiques. La implantació vol ser una oportunitat per a la fàcil introducció del l'ensenyament per competències i a nivell de centre també es planteja disminuir els problemes que suposen la desmesurada diversitat dins de l'aula, la massificació i la no correspondència de nivells amb capacitats.

El sistema de GA intenta que aquesta nova figura entre el professor i l'alumne permeti facilitar la comunicació i la gestió del nombrós alumnat així com un recolzament amical per alumnes amb menys capacitats. Aconseguir que cada membre es responsabilitzi dels resultats del grup farà que es desenvolupin els vincles , l'aprenentatge social i que unes capacitats compensin les altres.

El centre podrà doncs vehicular la comunicació a través dels grups d'aprenentatge i l'alumne també a la inversa a través del portaveu i les tutories de grup que poden realitzar-se a l'hora d'esbarjo o bé a les hores destinades a aquesta activitat.

El que pretenc és que el centre o la direcció aprofiti aquesta oportunitat per a introduir l'ensenyament significatiu i per competències. Només amb la incorporació d' un horari de classes a la vista de tothom on s'hagi d' incorporar a més del nom de l'assignatura, el tipus de classe competencial i adequada als grups d'aprenentatge, farà que el compromís de tot el centre quedi a la vista.

Amb un elemental programa informàtic es mostra l'horari de classes setmana a setmana. Això permetrà agrupar sessions de diferents assignatures per fer una activitat competencial. Aquests ajustos puntuals queden sotmesos als horaris de cada professor, i només voluntàriament i d'acord amb altres

docents, aquest podrà modificar les seves hores docents i sempre sense modificar el còmput total assignat. La pantalla situada al vestíbul del centre, mostrarà el tipus de classes que s'imparteixen a la resta de docents i segurament això pot ser la excusa per a que tot el centre interioritzi una nova consciència respecte la educació i el compromís amb els alumnes. Els colors de l'horari indicaran el tipus d' activitat competencial proposada.

El més important és que aquesta proposta intenta innovar a partir de les coses que els professors ja fan o poden fer, de manera que la seva aplicació sigui acceptada pel nucli que realment fa funcionar el centre. Moltes han estat les investigacions i mètodes que s'han testat i la majoria han fracassat per aquesta raó. Aquí s'intenta facilitar la tasca del professor dotant de recursos i un gestió de l'aula corresponsable amb unes entitats amb vida i responsabilitats adquirides pròpies. Els grups d' aprenentatge.

1.1 Objectius des del punt de vista de l'alumnat.

Lluitar per augmentar la motivació de l'alumnat, incloure a aquells que no creuen en l'educació i que no mantenen un esforç personal ni una disciplina a classe són alguns dels problemes que aquesta proposta posa en el punt de mira. La llei del mínim esforç i l'egocentrisme de molts dels nostres estudiants i sobretot la manca de respecte poden millorar si canviem el sistema d'aprenentatge.

Amb els grups d' aprenentatge la figura correctora del mestre ja no es tant directa ja que passa per la nota del grup i serà aquest a la llarga el que participi activament en el desenvolupament de tots els seus membres.

A l'adolescència el judici entre iguals pot ser un factor que motivi i normalitzi moltes de les actituds extremes que molts alumnes tenen. Els grups que es formen en el primer curs de l'etapa, poden canviar adequant-se segons criteris i supervisió dels tutors, però la idea és que siguin conformats amb criteris educatius i que recaigui en ell la exigència en l'avenç de l'aprenentatge.

Més endavant parlarem de com fer la primera estructuració dels grups i els criteris per adequar l' incorporació d'alumnes de diversitat o d' incorporació tardana.

1.1.1 Aprenentatge significatiu i competencial.

Les claus per entendre què ens aporta el treball en GA a l'aprenentatge per al desenvolupament de competències són: la integració de coneixements, la funcionalitat dels aprenentatges i l'autonomia personal de l'alumnat que permet prendre consciència del propi procés d'aprenentatge. Aquesta autonomia és la que es veu més afavorida per el continu intercanvi i debat per a les realització de les tasques dins el grup d'aprenentatge. La pròpia autoestima, ser feliç, en definitiva són competències que són bàsiques per al desenvolupament vital de la persona, i la cada cop més variada vida professional.

1.1.2 Aprendre a aprendre en equip

L' objectiu és bàsicament aprendre a treballar en equip, com a un contingut escolar més, cooperar per aprendre i aprendre a cooperar.

1.1.3 Responsabilitat

L'objectiu del treball en GA és preparar per a assumir cada cop més responsabilitats. A mida que els cursos avancen, la maduració de l'alumnat posarà més de manifest l'aprenentatge de les competències relacionades que exposaré en el punt 7.2.

1.1.4 Inclusió escolar

Crec que la millor manera de gaudir d'una aula on tots el alumnes es reconeixin i es tractin com a iguals es treballar amb ells de forma inclusiva i cooperativa. El joc de l'aprenentatge pot i ha de ser el factor inclusiu de la nostra societat ja des d'un bon començament. Les diferències de cultures per més grans que siguin, poden acollir-se dins una aula on ningú no és discriminat ni rebutjat.

Aprendre dels companys i amb els companys de grup és l'objectiu base d'aquesta proposta, sense distinció de capacitats o orígens. Per això caldrà fomentar la solidaritat i el respecte. Que l'avaluació, de part dels continguts de cada matèria, sigui del treball fet pel grup d'aprenentatge, segurament ajudarà a motivar i estendre aquests dos valors: ensenyar i aprendre dels iguals.

Mantenir els mateixos equips o grups d'aprenentatge en diferents assignatures i al llarg del temps, ajuda a establir vincles forts entre els seus membres i a entendre i participar sense esculls.

La base d'aquest treball en grups és l'ajuda que entre els membres s'han de donar entre ells per assolir els objectius que des del sistema educatiu se'ls requereix.

1.2 Objectius des del punt de vista del personal docent.

El personal resta, molts cops desmotivats, mancats d'autoestima i de compromís. L'objectiu d'aquesta proposta de treball cooperatiu en GA és millorar aquestes condicions afegint també cultura col·laborativa entre el professorat, els avantatges de compartir classes, coneixement i experiències, però la falta de formació i desconeixement de les noves potencialitats de l'ensenyament amb aquesta proposta poden ser superades fàcilment.

Segons com estructurarem l'activitat de la classe, aconseguirem un efecte o un altre: el individualisme, la competitivitat, la cooperació .

L'objectiu d'aquest col·lectiu és doncs aprofitar el màxim possible aquesta estructura de l'alumnat. Per que aquesta proposta no es perdi en un voluntarisme ineficaç, cal que l'actitud del professor i la seva programació d'aula s'adeqüin a aquesta nova forma d'ensenyar, on la finalitat de l'alumne és assolir la matèria d'aprenentatge i ajudar a que la resta de grup també la assolixi. En definitiva crear una interdependència entre els membres de cada grup d'aprenentatge amb la finalitat de que tots ells tirin endavant.

S'ha d'evitar fomentar activitats individualistes o competitives dins de l'aula ja que entrarien en contradicció amb l'activitat cooperativa que aquí proposo.

Així també disminueix la seva carrega de feina dins de l'aula ja que al fomentar aquest tipus de treball els estudiants amb problemes per estudiar o aprendre compten amb el suport dels seus companys i no recorreran constantment a l'ajut de professor de l'aula. Les activitats que proposa el professor que ja suposo són significatives i treballen competències bàsiques de diferents àrees, són, no cal dir, un aliat per al treball en grup; ja que, sempre es troben alumnes amb intel·ligències o capacitats més desenvolupades que la resta i ajudaran cadascú amb el que pugui. Aquests rols personals i recolzats per les figures responsables dins el grup (portaveu, secretari, etc.) faran aprendre moltes de les competències bàsiques i seran reconegudes també en el si del grup d'aprenentatge (l'equip de treball).

El professor de GA és fonamentalment, l'animador del procés d'aprenentatge dels alumnes. La seva activitat, encaminada a crear les condicions òptimes en què s'ha de desenvolupar aquest procés, com a responsable de l'ensenyament/aprenentatge d'una àrea/matèria de coneixement. El tutor dels grups que conformin la seva classe serà el responsable de gestionar els problemes i conflictes dins de cada grup.

Per tant i en resum: És la nostra obligació com a professors utilitzar una estructura de l'activitat que asseguri al màxim la *participació igualitària* (per tal que tots els membres de l'equip tinguin les mateixes oportunitats de participar), potenciï i aprofiti al màxim la *interacció simultània* entre ells, amb la finalitat que tots els membres d'un GA aprenguin els continguts escolars, cadascú fins al màxim de les seves possibilitats, i aprenguin, a més, a treballar en equip.

1.2.1 Ensenyar en competències

Tot i que molts docents porten ensenyant amb el que podríem anomenar competencialment, cal però establir una estructura interdisciplinària en tots els continguts del currículum. Per aquesta raó, un horari d'activitats flexible pot donar aquest dinamisme a les sessions interdisciplinàries. No és tant la confecció d'activitats per matèria l'objectiu d'aquesta proposta com l'establir unes activitats "tipus" de fàcil difusió i adopció per part del mestres menys disposats a canviar la forma d'ensenyar.

Molts coneixements de la realitat poden ser estudiats i assentats funcionalment en equip, com segurament passa a tots els entorns laborals.

Aprendre a interpretar telenotícies o mantenir un jardí o gestionar una empresa són sempre tasques que poden realitzar-se en alguna fase en grup i permetre així unes de les competències fonamentals establertes també en el currículum de les illes: Aprendre a aprendre, competència social ciutadana i autonomia personal.

En aquests quadres he assenyalat les competències i les dimensions que en tot moment es treballen si l'activitat assigna algun tipus de tasca als GA.

COMPETÈNCIA EN COMUNICACIÓ LINGÜÍSTICA		
Dimensions		
C	S	– Descobrir a través de la lectura altres entorns del saber i de la fantasia i altres idiomes i cultures, i respectar-los.
	a	– Reconèixer les convencions socials, els valors i els aspectes culturals del llenguatge a l'hora de comprendre i de produir textos.
m	b	– Reconèixer les convencions socials, els valors i els aspectes culturals del llenguatge a l'hora de comprendre i de produir textos.
	e	– Eliminar estereotips i expressions sexistes de la pròpia parla i expressió escrita.
	r	– Establir relacions d'igualtat entre sexes, llengües, ètnies i qualsevol altre tipus de diferència.
t	S	– Eliminar estereotips i expressions sexistes de la pròpia parla i expressió escrita.
	a	– Establir relacions d'igualtat entre sexes, llengües, ètnies i qualsevol altre tipus de diferència.
	b	– Valorar les llengües com a mostra de riquesa intercultural.
n	S	– Posar-se en el lloc de l'altre: escoltar, analitzar i tenir en compte opinions diferents de la pròpia.
	a	– Establir vincles constructius amb els altres a través de la conversa.
	b	– Acceptar i realitzar crítiques amb esperit constructiu.
c	S	– Gaudir de la lectura.
	a	– Formar-se un judici crític i ètic a partir de la lectura.
	b	– Gaudir escoltant i expressant-se de forma oral i escrita.
i	S	– Tenir confiança en si mateix per expressar-se oralment i per escrit.
	a	– Organitzar i autoregular el propi pensament, les emocions i la conducta.
	b	– Accedir a fonts d'informació, comunicació i aprenentatge, en diferents formats, en llengua pròpia i estrangera.
e	S	– Cercar, recopilar, seleccionar, processar i comunicar informació.
	a	– Emprar recursos (notes, esquemes...) per comprendre, processar i presentar textos orals i escrits complexos.
	b	– Estructurar, organitzar i autoregular el propi coneixement en les produccions orals i escrites.
s	S	– Organitzar i autoregular les pròpies accions
	a	– Conèixer els principals tipus d'interacció verbal.
	b	– Analitzar el sistema de la llengua i reflexionar-hi per comprendre'n els usos i el funcionament.
g	S	– Organitzar i autoregular el propi coneixement en les produccions orals i escrites.
	a	– Organitzar i autoregular les pròpies accions
	b	– Conèixer els principals tipus d'interacció verbal.
e	S	– Analitzar el sistema de la llengua i reflexionar-hi per comprendre'n els usos i el funcionament.
	a	– Organitzar i autoregular les pròpies accions
	b	– Conèixer els principals tipus d'interacció verbal.
r	S	– Analitzar el sistema de la llengua i reflexionar-hi per comprendre'n els usos i el funcionament.
	a	– Organitzar i autoregular les pròpies accions
	b	– Conèixer els principals tipus d'interacció verbal.
a	S	– Analitzar el sistema de la llengua i reflexionar-hi per comprendre'n els usos i el funcionament.
	a	– Organitzar i autoregular les pròpies accions
	b	– Conèixer els principals tipus d'interacció verbal.
i	S	– Analitzar el sistema de la llengua i reflexionar-hi per comprendre'n els usos i el funcionament.
	a	– Organitzar i autoregular les pròpies accions
	b	– Conèixer els principals tipus d'interacció verbal.
s	S	– Analitzar el sistema de la llengua i reflexionar-hi per comprendre'n els usos i el funcionament.
	a	– Organitzar i autoregular les pròpies accions
	b	– Conèixer els principals tipus d'interacció verbal.

	r e		
C o m p e t è n c i e s l i n g ü í s t i q u e s c o m u n i c a t i v e s	D	- Comprendre missatges orals en diferents situacions comunicatives. Desenvolupar estratègies bàsiques per recolzar la comprensió oral.	
		- Analitzar de manera crítica la informació obtinguda.	
		- Reconèixer diferents tipus de textos i els seus trets organitzatius.	
		- Expressar oralment missatges, pensaments, vivències, emocions i opinions de manera senzilla i a través de diferents textos.	
		- Parlar en públic amb seguretat i confiança.	
		- Escriure textos per expressar idees, sentiments i experiències adequats a la situació i amb intencions comunicatives o creatives diverses.	
		- Escriure textos d'intenció literària valorant els recursos expressius que ofereix aquest ús del llenguatge.	
		- Elaborar textos escrits seguint les passes pròpies de la producció: planificació, elaboració d'esborranys, revisió i correcció de l'escrit.	
		- Reconèixer la intenció comunicativa de diferents tipus de textos.	
		- Llegir de forma expressiva i comprensiva diferents tipus de textos escrits i textos literaris de gèneres diversos.	
		- Distingir la informació rellevant de la no rellevant i les informacions implícites en els textos que s'escolten i en els que es llegeixen.	
		- Emprar i interpretar codis i habilitats lingüístiques i no lingüístiques de forma activa i efectiva.	
		- Generar idees.	
		- Donar coherència i cohesió al discurs.	
		- Adoptar decisions sobre les pròpies produccions.	
		F	- Comprendre, interpretar i representar la realitat a partir de textos orals i escrits.
			- Iniciar, mantenir i finalitzar converses en diversos contextos comunicatius.
			- Resoldre conflictes a través del diàleg.
	L	- Emprar una llengua estrangera, com a mínim, de forma funcional.	
		- Utilitzar un vocabulari prou ampli per expressar-se oralment i per escrit	

n g ü í s t i q u e s	amb propietat i precisió en situacions concretes.
	– Emprar estratègies bàsiques per reconèixer significats lèxics.
S o c i o - l i n g ü í s t i q u e s	– Emprar recursos per aconseguir produccions correctes i qualitat estètica en l'expressió.
	– Adaptar la comunicació al context social i cultural: produir textos adaptats a cada situació de comunicació, en diferents registres i intencions.
	– Respectar les regles pròpies de l'intercanvi comunicatiu en diferents situacions.
	– Enriquir les relacions socials i actuar en contextos diferents del propi, en llengua pròpia i estrangera.
	– Conèixer els trets fonamentals d'obres literàries rellevants.
	– Respectar les normes ortogràfiques en la producció de textos escrits i valorar la seva necessitat.

COMPETÈNCIA SOCIAL I CIUTADANA	
Dimensions	
Comprendre la realitat social	– Entendre els trets de les societats actuals, la creixent pluralitat i el seu caràcter evolutiu
	– Tenir consciència de l'existència de distintes perspectives per analitzar la realitat històrica i social del món, la seva evolució, les seves fites i els seus problemes
	– Usar l'anàlisi multicausal i sistèmic per jutjar els fets i els problemes socials i històrics
	– Comprendre l'aportació que les diferents cultures han fet a l'evolució i progrés de la humanitat
	– Mostrar un sentiment de ciutadania global compatible amb la identitat local
	– Reflexionar sobre els fets i els problemes socials i històrics de forma global i crítica
	– Realitzar raonaments crítics sobre situacions reals i dialogar per millorar col·lectivament la comprensió de la realitat
	– Adquirir una memòria històrica i usar-la per argumentar i expressar opinions fonamentades sobre fenòmens actuals o passats
Conèixer i comprendre els trets i valors del sistema democràtic	– Conèixer i comprendre els valors en què es fonamenten els estats i les societats democràtiques, els seus fonaments, modes d'organitzar-se i el seu funcionament
	– Reflexionar críticament sobre els conceptes de democràcia, llibertat, igualtat, solidaritat, corresponsabilitat, participació i ciutadania
	– Conèixer i entendre els drets i deures recollits en les declaracions internacionals, en la Constitució espanyola i en l'Estatut d'Autonomia i la seva aplicació per part de les distintes institucions
	– Valorar les diferències i reconèixer la igualtat entre els distintes col·lectius, i en particular entre homes i dones
	– Mostrar un comportament coherent amb els valors democràtics
Exercir la ciutadania activa	– Construir, acceptar i practicar normes de convivència d'acord amb els valors democràtics
	– Exercitar els drets i els deures cívics, les llibertats i les responsabilitats
	– Responsabilitzar-se de les eleccions i decisions adoptades
	– Actuar amb criteri propi mantenint una actitud constructiva, solidària i responsable

	<ul style="list-style-type: none"> - Practicar el diàleg i la negociació per arribar a acords com a forma de resoldre els conflictes, tant en l'àmbit personal com en el social - Saber comunicar-se en distints contextos, expressar les idees pròpies i escoltar les dels altres
Utilitzar el judici ètic per prendre decisions	<ul style="list-style-type: none"> - Tenir consciència dels propis pensaments, valors, sentiments, emocions i accions, controlar-los i autorregular-los - Ser conscient dels valors de l'entorn, avaluar-los i reconstruir-los afectivament i racionalment per crear un sistema de valors propi - Construir un sistema de valors propi i comportar-se amb coherència amb ell per enfrontar-se a una decisió o un conflicte - Entendre que les posicions personals no són ètiques si no estan basades en el respecte als principis i valors universals - Saber posar-se al lloc dels altres i comprendre el seu punt de vista - Saber que els conflictes de valors i interessos formen part de la convivència - Resoldre els conflictes amb actitud constructiva - Prendre decisions amb autonomia usant una escala de valors construïda amb reflexió crítica i el diàleg - Prendre decisions en els distints nivells de la vida comunitària valorant conjuntament els interessos individuals i els del grup

COMPETÈNCIA CULTURAL I ARTÍSTICA	
Dimensions	
Apreciar i gaudir amb l'art i amb les manifestacions artístiques	<ul style="list-style-type: none"> - Adquirir habilitats de pensament, perceptives i comunicatives, de sensibilitat i sentit estètic per comprendre i valorar les manifestacions artístiques. - Adquirir habilitats i actituds per gaudir amb l'art i les manifestacions culturals - Appreciar la creativitat implícita en l'expressió d'idees, d'experiències o de sentiments a través de diferents mitjans artístics: música, literatura, arts visuals i escèniques, arts populars... - Valorar la llibertat d'expressió, el dret a la diversitat cultural i la importància del diàleg intercultural - Mostrar una actitud oberta, respectuosa i crítica cap a la diversitat d'expressions artístiques - Mostrar interès per participar en la vida cultural

	<ul style="list-style-type: none"> - Conèixer la importància representativa, expressiva i comunicativa que els factors estètics tenen en la vida quotidiana de les persones i de les societats
	<ul style="list-style-type: none"> - Mostrar interès per contribuir a la conservació del patrimoni cultural i artístic de la pròpia comunitat i d'altres llocs
Reflexionar i analitzar críticament l'entorn artístic	<ul style="list-style-type: none"> - Trobar fonts, formes i vies de comprensió de les formes de l'art i de la cultura
	<ul style="list-style-type: none"> - Tenir un coneixement bàsic de les principals tècniques, recursos i convencions dels diferents llenguatges artístics per interpretar les manifestacions artístiques
	<ul style="list-style-type: none"> - Tenir un coneixement bàsic de les obres i les manifestacions més destacades del patrimoni cultural
	<ul style="list-style-type: none"> - Identificar les relacions bàsiques existents entre les manifestacions artístiques i la societat que les genera
	<ul style="list-style-type: none"> - Percebre, comprendre i enriquir-se amb diferents realitats i produccions del món de l'art i de la cultura
Emprar recursos artístics per expressar-se i per comunicar-se	<ul style="list-style-type: none"> - Trobar fonts, formes i vies d'expressió personal
	<ul style="list-style-type: none"> - Adequar la utilització de recursos artístics d'expressió i representació per realitzar produccions pròpies
	<ul style="list-style-type: none"> - Planificar, avaluar i ajustar els processos necessaris per aconseguir resultats, en l'àmbit personal o en l'acadèmic
	<ul style="list-style-type: none"> - Tenir iniciativa, imaginació i creativitat per expressar-se a través de codis artístics
	<ul style="list-style-type: none"> - Tenir interès i voluntat de cultivar la pròpia capacitat estètica, tècnica i creadora
	<ul style="list-style-type: none"> - Tenir consciència de la importància de donar suport i d'apreciar les iniciatives i les contribucions dels altres
	<ul style="list-style-type: none"> - Tenir un coneixement bàsic de les principals tècniques, recursos i convencions dels diferents llenguatges artístics per a la pròpia expressió
	<ul style="list-style-type: none"> - Aplicar habilitats de pensament divergent i de treball cooperatiu
	<ul style="list-style-type: none"> - Disposar d'habilitats de cooperació per contribuir a la consecució d'un resultat final en treballs col·lectius.
	<ul style="list-style-type: none"> - Valorar la realització d'experiències artístiques compartides.

COMPETÈNCIA PER APRENDRE A APRENDRE	
Dimensions	
Reconèixer les pròpies capacitats (intel·lectuals, emocionals, físiques)	- Iniciar-se en el coneixement de les pròpies possibilitats, dificultats i mancances, del que es pot fer sol o amb ajuda
	- Ser conscient de les capacitats que prenen part en l'aprenentatge
	- Ser conscient dels processos i de les estratègies necessàries per desenvolupar les pròpies possibilitats
	- Ser conscient d'allò que se sap i del que cal aprendre
Disposar d'un sentiment de competència personal	- Tenir confiança en si mateix i perspectives d'èxit
	- Tenir voluntat per superar els obstacles i per afrontar nous reptes d'aprenentatge
	- Plantejar-se fites assolibles a curt, mig i llarg termini, i aconseguir-les
	- Elevar els objectius d'aprenentatge de forma progressiva i realista
	- Acceptar els errors i aprendre d'ells
	- Manifestar interès per aprendre
Adquirir autonomia en l'aprenentatge	- Desenvolupar estratègies que facilitin la comprensió, l'expressió, l'atenció, la concentració, la memorització, el raonament i la motivació
	- Desenvolupar hàbits d'esforç i responsabilitat en la feina
	- Emprar les estratègies d'aprenentatge i d'estudi de manera cada cop més autònoma
	- Utilitzar diverses habilitats per obtenir informació i transformar-la en coneixement propi
	- Mostrar curiositat per plantejar-se interrogants
	- Identificar i manejar la diversitat de respostes possibles davant una mateixa situació o problema
	- Aplicar els nous coneixements i capacitats a situacions semblants i contextos diversos
	- Generalitzar i extrapolar aprenentatges
	- Aprendre de i amb els altres
	- Relacionar els continguts que s'han d'aprendre amb els aprenentatges previs i amb l'experiència personal
- Ser capaç d'autoavaluar-se i d'autoregular-se	
Organitzar i planificar els aprenentatges i la pròpia feina	- Analitzar situacions problemàtiques establint relacions de causa-efecte, cercant alternatives i prenent decisions
	- Planificar les passes a seguir en la resolució de problemes i en el treball per projectes

	- Planificar i organitzar les activitats i el temps de forma efectiva
	- Seleccionar i organitzar la informació i integrar-la a través de resums, esquemes, mapes conceptuals...
	- Registrar sistemàticament fets i relacions
	- Emprar tècniques i hàbits de treball individual i cooperatiu
	- Manifestar interès per la feina ben feta
	- Revisar els treballs per millorar-los
	- Presentar els treballs amb cura i ordre
	- Saber administrar l'esforç

AUTONOMIA I INICIATIVA PERSONAL	
Dimensions	
Adquirir i aplicar valors i actituds personals	- Ser conscient de la necessitat de d'actuar amb creativitat, responsabilitat i perseverança i de demorar la necessitat de satisfacció immediata
	- Adquirir confiança en un mateix i autoestima
	- Exercir l'autocrítica i el control emocional
	- Aprendre dels errors
	- Tenir capacitat d'escollir, de calcular i assumir riscos i d'afrontar problemes
	- Tenir una actitud positiva cap al canvi i la innovació i entendre aquests canvis com a oportunitats, amb capacitat d'adaptar-s'hi de manera crítica i constructiva
Transformar les idees en accions	- Conèixer les fases de desenvolupament d'un projecte: planificar, prendre decisions, actuar, avaluar el que s'ha fet i autoavaluar-se, extreure conclusions i valorar les possibilitats de millora
	- Ser capaç d'imaginar, emprendre, desenvolupar i avaluar accions o projectes individuals o col·lectius
	- Escollir amb criteri propi i desenvolupar les opcions i plans personals i responsabilitzar-se'n, tant en l'àmbit personal, com socials i laboral
	- Analitzar possibilitats i limitacions pròpies i dels projectes
	- Reelaborar els plantejaments previs o elaborar noves idees
	- Afrontar problemes, trobar solucions i dur-les a la pràctica
	- Tenir una visió estratègica dels reptes i les oportunitats
	- Identificar i assolir objectius
	- Mantenir la motivació per aconseguir l'èxit
	- Conèixer, respectar i complir les normes de seguretat i manteniment
	- Posar en relació l'oferta acadèmica, laboral o d'oci disponible, amb les capacitats, les expectatives i els projectes personals
Liderar projectes	- Relacionar-se, cooperar i treballar en equip de manera cooperativa i flexible
	- Saber posar-se al lloc de l'altre, dialogar i negociar
	- Saber organitzar el temps i les tasques
	- Comunicar als altres les pròpies idees i decisions així com valorar les idees dels altres

	- Afirmar i defensar els drets propis i dels altres
--	---

1.2.2 Programació d'activitats.

L'objectiu un cop implantada aquesta proposta de treball cooperatiu és que la falta de temps per a preparar materials (deguda a la carrega docent excessiva) sigui compensada per l'adopció d'un model de sessions ja predisenyades i recolzat per un centre de recursos comú. És aquesta exposició pública de tipologies o formes de donar continguts a l'horari (situat per exemple a l'entrada de l' institut o en el lloc més central de l'escola, com si d'un fòrum romà es tractés) el que espero és que poc a poc vagui suscitant aquelles sinergies per a que als pocs mesos d'assignar un tipus a cada classe, aprofundeixin en la seva funcionalitat significativa. Els alumnes podran posar en comú quins professors programen més activitats tipus dins el marc d'adequació pel treball amb GA. Els docents tindran l'oportunitat de treballar amb competències perquè el mateix nom del tipus de classe així ho implicarà i també gracies a la flexibilització de l'horari poden ajuntar classes pel treball de competències transversals interdisciplinàries.

Exemple de calendari flexible: **veure annex 1**

1.2.3 Avaluar en competències.

L'avaluació en competències és un tema complex i que ara s'està incorporant als centres, tot i no ser un objectiu d'aquest treball si que he incorporat graelles tipus i autoavaluacions en l'apartat de tipologies de classes. La proposta de treball amb els GA és eminentment practica i intenta ser el menys burocràtica possible per tal que a partir d'unes directrius senzilles i uns canvis, sobretot en l'horari, pugui dur-se a terme. L' avaluació de les competències resta a càrrec dels docents. Com a directriu cal assenyalar que

el més important d'aquest aspecte es que s'ha de canviar la forma de fer les preguntes i les activitats d'avaluació per avaluar les competències. Si no demanem continguts memoritzats, els alumnes hauran d' aprendre en contextos i funcionalment. Aprovar significa aprendre d'una manera competencial i això s'ha d'ensenyar des del primer dia. També l'avaluació ha de mantenir la fidelitat amb la realitat que trobaran fora del centre.

1.3 Objectius des del punt de vista dels pares i tutors.

Els tutors han d'estar disposats i assabentats d'aquesta nova situació com aquella situació d'aprenentatge en la qual els objectius dels membres del grup d' aprenentatge estan estretament vinculats, de tal manera que cadascun d'ells "només pot assolir els seus objectius si i només si els demés aconsegueixen assolir els seus".

1.3.1 Noves actituds vers l'ensenyament i aprenentatge.

La crisi econòmica i financera mundial i les elevades taxes d'atur ens han de fer a tots reflexionar sobre el paper que ha de tenir l'aprenentatge i l'educació en un futur proper. La formació continuada en tots el àmbits laborals és ja una realitat i uns bons fonaments adquirits a l'educació secundària i eminentment en les competències que aquí es volen treballar, l' aprendre a aprendre, autonomia i iniciativa personal principalment, han de formar part de l' equipament de sèrie de tot aquells que finalitzin la ESO.

1.4 Objectius des del punt de vista d'una nova societat.

El cooperativisme i l'associacionisme són fenòmens que han tornat; segurament degut cada cop més a una necessitat extesa. La plataforma dels indignats i l'agrupament mitjançant les noves xarxes socials són bons exemples de la nova societat i la necessitat d'interacció i fluida comunicació entre iguals.

2. Anàlisi del treball en grups a l'actualitat en els nostres centres. Estat de la qüestió.

El treball en equips ha estat sempre un recurs usat puntualment en la tasca docent, la extensió en aprofundiment i immersió en aquest treball és la intenció i el mètode per aconseguir una educació més competencial i una bona base per a l'exercici de la ciutadania i la felicitat individual. Hem detectat i per això la idea base del treball és que sense el sistema ja estable actualment es perd molt de temps per a fer els grups i encara més temps si volem una proporció equilibrada de potencialitats entre els membres de cada grup.

Tots hem constatat, al llarg de la nostra tasca docent, la pèrdua de temps que representa la confecció d'equips de treball. Si les sessions normalment queden reduïdes a 40 minuts reals, sinó perdem 10 minuts en aquesta feina l'activitat serà més afectiva tenint en compte també que els grups ja tindran una experiència i bagatge que els farà més ràpids i eficaços en les tasques que els hi encomanem.

3. Per què potenciar el treball en grup. Justificació de la proposta.

El més important que l'escolaritat pot oferir als estudiants és la capacitat de seguir aprenent al llarg de la vida.

3.1 Marc legal

Les competències bàsiques són una expressió que pren especial protagonisme arran de la implantació de la LOE del maig de 2006. La LOE (Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació) recull les propostes internacionals i inclou les competències bàsiques entre els components bàsics del currículum. Els RD d'ensenyaments mínims de l'educació primària i de l'educació secundària obligatòria insten les Administracions educatives a facilitar el desenvolupament de les competències bàsiques a través dels currículums que estableixin, així com també ho han de fer les concrecions curriculars dels centres educatius.

Les competències bàsiques vénen regulades per:

- La Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació (LOE).
- El RD 1513/2006, de 7 de desembre, pel qual s'estableixen els ensenyaments mínims de l'educació primària.
- El RD 1631/2006, de 29 de desembre, pel qual s'estableixen els ensenyaments mínims corresponents a l'educació secundària obligatòria.
- El Decret 72/2008, de 27 de juny, pel qual s'estableix el currículum de l'educació primària a les Illes Balears.
- El Decret 73/2008, de 27 de juny, pel qual s'estableix el currículum de l'educació secundària a les Illes Balears.

3.2 Incidència entorn social.

L'objectiu que la reforma de la educació pot dur a terme, és la creació d'una societat plural i autoconstruïda amb fonaments democràtics. No només totes les relacions entre la societat civil poden aprofitar-se d'aquestes competències sinó també el món laboral. Aquest és en el fons l'objectiu primer de tota societat productiva. L'autoestima i llibertat de tots nosaltres pot començar a aprendre's també en l'àmbit educatiu i per poc que ho aconseguim el nostre futur com a societat ho agrairà.

3.3 Incidència entorn econòmic.

La economia globalitzada i l'especialització cada cop del professional ens indiquen les repercussions que pot tenir la capacitat de treballar en equip. Aquesta realitat ja fa temps que es pot analitzar veient les grans corporacions i empreses multinacionals i amb milers de treballadors que treballen en projectes comuns des de diferents parts del món. Només amb un ordinador connectat a la xarxa i una llengua vehicular comú, l'extensió dels equips de treball són un fet i no sembla que aquest sistema hagi d'entrar en crisi.

3.4 Incidència entorn familiar.

No hi ha dubte que aprendre a comunicar-se, expressar-se i treballar en equip, no deixen de ser uns actes quotidians dins el nucli familiar. És doncs molt important reforçar aquest aprenentatge a l'escola. Les famílies cada cop poden passar menys temps educant els fills i cada cop aquest paper malauradament l'ha de suplir el cos docent a totes les etapes.

3.5 Desmotivació i Incidència de l' autoconcepte i l' autoestima.

No hi ha dubte que el tipus d'aprenentatge pot estimular més o menys al divers alumnat que segurament ens trobarem a l'aula. El treball en grups, per la seva pròpia característica pot detectar i evitar problemes d'autoestima i sobretot a l'adaptar-se, pot compensar els diferents nivells del membres de cada grup. La solidaritat entre companys disminueix la sensació d'angoixa vers la complexitat que molts cop desmotiva. L'autoavaluació ha de ser per força més enriquidora al estar sotmès sempre al judici i responsabilitat a l'hora de realitzar les tasques. Tot i que comparar-se entre iguals, i més sabent que segurament no tots els grups seran prou diversos, crec que amb el suport dels tutors, aquest comportament inherent a l'adolescència de comparació pot ser un factor competitiu de reforç positiu amb el compromís i l'aprenentatge. Les comparacions ajuden a conèixer-se i els èxits del grup a sentir-se orgullós de sí mateix. La practica a l'hora d'expressar-se i relacionar-se amb els demés, també reforçarà el desenvolupament de l'autoestima. El valor de la amiatat tant important en l'adolescència crec que pot ser important que també sigui present en l'aprenentatge diari que aquesta proposta emfatitza.

3.6 Incidència futura relació entre iguals.

Els objectius que com a educadors ens hem de proposar són:

- I. Desenvolupar la solidaritat
- II. Entrenar en el diàleg
- III. Educar en l'empatia
- IV. Ensenyar a negociar
- V. Entrenar-los per a una crítica constructiva de la realitat personal i social
- VI. Informar-los sobre continguts de relleu moral

Com hem d'aconseguir que interioritzin tots aquests valors, segur que les seves relacions seran per sempre més enriquidores i evitarem frustracions i desenganys emocionals.

Com fer-ho? Animar-los a posar-se d'acord sobre les normes de convivència que afectin tot el grup per qualsevol incidència que sorgeixi en el grup, on se susciti una discussió moral.

La participació del grup en activitats cíviqes que realitzin altres grups i que mereixin suport: protestes, manifestacions, assegudes, cartes a autoritats, repartiment de tríptics, declaracions a la premsa, etc.

Utilitzar diverses tècniques grupals per a la discussió de problemes ètics i per al desenvolupament del pensament crític: dilemes morals, role-playing, frases inacabades,...

4 Treballs des de la vessant psicopedagògica.

4.1 Complementarietat amb el constructivisme.

La concepció constructivista de l'aprenentatge, d'acord amb la qual aprendre consisteix a integrar i relacionar noves informacions amb els coneixements preexistents per tal que el coneixement sigui significatiu i aplicable. A més d'emmagatzemar informació, esdevé fonamental que l'alumnat aprengui a cercar-la i a interpretar-la a la llum de les raons del coneixement per tal de construir interpretacions pròpies.

4.2 Incidència a les diferents competències bàsiques.

És evident que el treball en grup d'aprenentatge ha de fomentar l'aprenentatge de les competències especificades a l'apartat 1.1.2 però ha de servir també, per a que, com ja he comentat, tots els coneixements siguin compartits entre els membres, la satisfacció d'ajudar als altres consolidarà

aquesta actitud fomentada pels tutors i cada matèria i competència comptarà amb petits alumnes docents que pel que sigui segueixin millor les seves activitats i a més poden ser els Coordinadors de l'assignatura com s'indica en el punt 7.9.

4.3 Educació emocional, intel·ligència emocional.

Segons les darreres investigacions de Howard Gardner la intel·ligència no és una quantitat que es pugui mesurar amb un nombre com ho és el quocient intel·lectual (CI). Aquest instrument nefast que molts vam patir a la ESO no hauria de seguir marcant la trajectòria de cap adolescent. Segons aquest autor, la intel·ligència, com el sentit comú ja ens feia intuir, és la capacitat d'ordenar els pensaments i coordinar-los amb les accions. La intel·ligència no és una sola, sinó que hi ha tipus diferents. El nostre sistema educatiu com esmenta Ken Robinson ha estat enfocat cap a una capacitació dins la revolució industrial. Ara, la societat ha canviat i les necessitats d'innovació fan que més que valors tecnocientífics basats en una forma d'intel·ligència, haguem de formar persones amb capacitat creativa, comunicativa i innovadora. S'ha de crear un clima actiu i afectiu dins les aules tal com ho exigeix el segle XXI.

Segons aquest autor, cada persona té almenys vuit intel·ligències o habilitats cognoscitives. Aquestes intel·ligències treballen juntes, encara que com entitats semiautònomes. Cada persona desenvolupa unes més que altres. Diferents cultures i segments de la societat posen diferents èmfasi en elles. Aquest treball posa l'accent en dues, la interpersonal i la intrapersonal. L'aprenentatge en grup d'aprenentatge podria també desenvolupar la intel·ligència lingüística.

- **Interpersonal.** Es comuniquen bé i són líders en els seus grups. Entenen bé els sentiments dels altres i projecten amb facilitat les relacions interpersonals.

- **Intrapersonal.** Relacionada amb la capacitat d'un subjecte de conèixer-se a si mateix: les seves reaccions, emocions i vida interior.
- **Lingüística.** En els nens s'aprecia en la seva facilitat per escriure, llegir, explicar contes o fer mots encreuats.
- **Lògica-matemàtica.** S'aprecia en els menors pel seu interès en patrons de mesura, categories i relacions. Facilitat per a la resolució de problemes aritmètics, jocs d'estratègia i experiments.
- **Corporal i Cinètica.** Facilitat per processar el coneixement a través de les sensacions corporals. Esportistes, ballarins o manualitats com la costura, els treballs en fusta, etc.
- **Visual i espacial.** Els nens pensen en imatges i dibuixos. Tenen facilitat per a resoldre trencaclosques, dediquen el temps lliure a dibuixar, prefereixen jocs constructius, etc.
- **Musical.** Els menors es manifesten sovint amb cançons i sons. Identifiquen amb facilitat els sons.

A aquestes set línies d'intel·ligència, inicialment descrites (1983), Gardner va afegir posteriorment una vuitena, la intel·ligència naturalista o de facilitat de comunicació amb la natura.

Gardner estudia així mateix el lideratge, com es forma aquest i la seva relació amb les modes, amb la disseminació de les actituds a través de la comunicació. És inimaginable un líder que no comuniqui bé, que no transmeti els valors que el sostenen davant l'opinió pública. A l'inrevés, el líder hauria de saber descriure estratègies de comunicació que li facin arribar a públics heterogenis i especialitzats, és a dir, que tinguin en compte la naturalesa diversificada de les ments perceptives, la seva sensibilitat i desenvolupament cognitiu.

5. Treballs des de la vesant de la psicologia i caracterològica.

5.1 Característiques de l'adolescència.

Com pot el treball en grups d'aprenentatge ajudar a assolir els objectius de la ESO tenint en compte el comportament de l'adolescència.

Els adolescents encaren una època de grans canvis i han de autoafirmar-se i cercar la seva personalitat. Res millor que haver de relacionar-se en profunditat durant tot aquest període amb iguals per a contrastar constantment tots aquests canvis, inseguretats i finalment formaran les conviccions i principis de la seves vides adultes. La flexibilitat a l'hora de canviar els components grup i la manca de limitacions respecte al de gènere i composició de grup fan que aquest s'agrupi segons afinitats, realitats socials i processos maduratius dins el grup d'aprenentatge.

En el món dels adolescents apareix un nou centre d'interès, que ocupa la major part de les seves converses i pensaments: el seu cos i l'avaluació constant de la pròpia figura.

En aquest període es produeix un descobriment de la importància del judici social, que crea una gran necessitat d'assegurar-se l'empatia i l'estimació.

Més concretament i per etapes crec que sempre és millor convidar a una socialització i un contacte ampli entre l'alumnat sigui quina sigui la seva etapa dins l'adolescència. Ja que el adolescents aconsegueixen establir amb el seu entorn no sols un nou tipus de relacions afectives sinó també noves formes de relacions intel·lectuals, una comprensió distinta dels fenòmens físics o socials i una major autonomia i rigor en el seu raonament. Cal donar moltes opcions per a provar, redefinir-se i comportar-se en entorns no únicament d'esbarjo sinó de feina. Els canvis de membres dins els grups d'aprenentatge comporten una ampliació i aprofundiment de l'intercanvi amb els iguals.

Tenir una vida a l' institut a uns nivells imperiosament socialitzats durant l'adolescència, facilita el poder detectar els canvis corporals i els problemes de sobrepès, i sobretot els comportaments alimentaris d'alt risc. Tota problemàtica adolescent pot ser detectada i expressada més fàcilment que en altres estructures que promoguin menys la interrelació entre l'alumnat.

6. Convivència i conflictes, Interculturalitat i Atenció a la diversitat.

Aquest sistema ha de facilitar la integració dels nous. L'element primordial per a la integració i la promoció de la interculturalitat és aquest petit grup consolidat que realitza les tasques adequadament.

El tutor de cada classe formada per 5 o 6 grups grup d' aprenentatge podrà inserir alumnes nous al grup que més cregui convenient i tanmateix reforçar aquesta incorporació organitzant activitats senzilles de dinàmica de grups i jocs que permetin incorporar des del primer moment les estructures comunicatives pròpies de la presentació (les més bàsiques) a l'alumne nou. S'organitzaran activitats inicials d'aprenentatge en els quals es pugui preveure la participació del nou alumne dins els grups d' aprenentatge. **Veure annex 2**

El tutor plantejarà igualment estratègies a nivell de tota l'aula que comportin la col·laboració de tots els alumnes, planificant activitats per a donar a conèixer la seva cultura al grup de classe, com ara: escriure el nom dels companys en la seva llengua, llegir un text i comparar les diferències, fer jocs, aprendre cançons, música...muntar un racó amb fotografies de diferents països, textos en diferents llengües, salutacions, etc...

7. Desenvolupament de la Proposta per l'organització de l'alumnat.

7.1 Organització del centre.

La base per a la reorganització del centre per adaptar-se al treball en grups d'aprenentatge és la premissa de que l'alumne és el protagonista del seu propi aprenentatge. La comunicació didàctica és bidireccional i l'alumne passa a ser també emissor d'informació. El coneixement és compartit i la tasca principal de l'alumne i del seu grup és la construcció de nou coneixement, complex i crític, que no es limita a reproduir sinó a comprendre per transformar.

Les propostes de treball superen el treball individual i passen a ser agents actius que col·laboren en grup, participen i treballen amb altres per a la resolució de les situacions que el docent planteja.

Les eines tant de recerca d'informació com de presa de decisions seran i són part de la realitat que coneixen ja que han nascut amb aquest model de societat democràtica i tecnificada.

7.2 Organització del G.A.

Els grups d'aprenentatge s'organitzen en grups de 4-5 persones amb 2 perfils d'altres capacitats, 2 normals i 1 perfil corresponent a la diversitat. La consecució d'aquesta formació dependrà del criteri sobretot del tutor dels grups amb el consell de tot el professorat. La formalització dels grups la farà el tutor a les primeres hores de tutoria de cada curs segons el seu criteri i pot consultar els historials del alumnes i altres recursos com ara un sociograma. Els grups ja consolidats d'altres cursos s'han de tenir en compte. Per a que el treball dins els grups es consolidi, no pot canviar gaire la estructura bàsica ,només en

cassos prou justificats poden variar els membres del grup d'aprenentatge. D'aquesta manera es fomenta totes aquestes competències que venim explicant. Les matèries comunes són el marc d'aplicació del treball en grups, però també es pot estendre a les matèries optatives. Així doncs les problemàtiques i conflictes sorgits dins els grups poden ser un complement i es poden també treballar a l'assignatura Educació per a la Ciutadania i els Drets Humans a tercer i Educació Ètic-Cívica a quart de la ESO.

A més en la composició del grup d'aprenentatge del segon curs també es pot intentar que els perfils corresponguin a 1 líder, 1 alumne d'integració normal i 1 de rebutjat a través del ja esmentat SOCIOGRAMA:

Per portar-lo a la pràctica cal que aquell dia ens trobem amb una classe receptiva, ja que és molt senzill falsejar-lo. En primer lloc explicarem als alumnes que l'objectiu del treball és recollir informació del grup per poder-lo ajudar més. Entregarem a cada alumne una llista de la classe on haurà d'escriure les respostes a la pregunta que el tutor escriurà a la pissarra.

Aquesta pregunta és: "Et cau simpàtic/a...?"

Els alumnes buscaran en primer lloc el seu nom, davant el qual faran una creu i, a continuació, els indicarem el barem a utilitzar per puntuar els companys de classe: 5=molt, 4=bastant, 3= regular, 2= poc, 1= gens.

Seguidament completaran la llista després d'haver-los aconsellat que contestin ràpidament, sense rumiar-s'hi gaire.

Després de pocs minuts ja tindrem els resultats.

Passarem els resultats de cada llista a la matriu sociomètrica.

Veure annex 3

Es pot intentar també realitzar dinàmiques de grup de presentació i comunicació que facilitin la creació dels grup d'aprenentatge d'una manera natural.

7.3 Funcions dins el G.A.

Cada professor pot usar en major o menor grau l'estructura de grups d'aprenentatge. El fet de que aquests ja estan formats i que la seva composició i funció de cada membre es pugui consultar a la intranet del centre, invita a que l'educació de les activitats proposades en el marc constructivista sigui més senzilla per al docent.

Aquests càrrecs són assignats i decidits pels mateixos integrants de grup sempre sota la tutoria del docent assignat al grup classe.

Rol o càrrec	Tasques
Coordinador	Coordina l'equip Control que cada membre de l'equip realitzi el seu rol. Si és necessari, demana ajuda al professor. Manté l'ordre i fa respectar els torns de paraula Controla que la dinàmica del grup sigui la correcta: avisa als companys quan el grup es desvia del tema Fomenta la participació.
Portaveu	Comunica en veu alta els resultats del treball en equip Controla el to de veu
Secretari	Anota els acords de l'equip Fa el seguiment de la taula de control de l'equip Controla el temps en la realització de les activitats
Encarregat	Recull el material necessari Controla que tot el material utilitzat es mantingui net i ordenat Controla que es netegin les taules Procura que tots els companys tinguin el

	material necessari.
--	---------------------

7.4 Funcionament de les activitats. Classes "Tipus" predeterminades per al sistema de funcionament per Grups d'aprenentatge.

El fet de que la meua proposta tanqui a priori el tipus d'activitat és merament funcional. Crec que el tancar les tipologies permetrà als mestres com a mínim, tenir-les presents i interioritzades i a partir d'aquestes cadascú adequar-les a les seves capacitats docents i inquietuds professionals. Les bases per definir aquestes activitats no són més que les que ja coneix la gran majoria de professionals. El més important i l'objectiu de la proposta és aconseguir una adopció de la totalitat dels mestres en actiu d'aquestes activitats. Gràcies a la flexibilitat de l'horari, les activitats es poden ajustar al major temps que impliquen.

Tipologia de classes:

I. Classe tipus WebQuest.

Nom assignat **WebQuest**.

Una WebQuest és una estratègia d'investigació guiada, amb recursos principalment d'Internet. Obliga a la utilització d'habilitats cognitives d' alt nivell. Preveu el treball cooperatiu, la responsabilitat individual i l'autonomia dels alumnes. Prioritza la transformació de la informació. Inclou una avaluació autèntica

El rol del professorat en aquestes activitats és com sempre reiterativa i es pot resumir en crear un entorn d'aprenentatge. Facilitar el material. Facilitar que els productes siguin del món real. Observar i avaluar el procés, la participació dels grups, el producte. Atendre la diversitat. Seleccionar, avaluar i actualitzar els recursos. Adaptar les activitats al nivell de l'alumnat. Ajudar a resoldre els dubtes. Assegurar la participació de tot l'alumnat. Acompanyar, guiar i

assessorar tot el procés d'aprenentatge. Mostrar empatia. Aquí altre cop el fet que els grups ja estiguin creats pot ajudar a que la tasca d'organització sigui més senzilla.

El rol del alumnat és el següent: Transformar i contrastar la informació. Desenvolupar habilitats cognitives. Treballar de manera cooperativa. Demostrar autonomia. Crear alguna cosa. Regular i planificar la seva actuació. Reflexionar sobre el seu procés d'aprenentatge. Prendre decisions. Proposar nous objectius. Actuar amb responsabilitat individual i col·lectiva si és el cas. Treballar de manera crítica, creativa i solidària.

II. Classe tipus Preguntes que fan pensar.

Nom assignat: **La pregunta.**

Una activitat d'aquest tipus ha d'estar molt pensada ja que les preguntes formulades al principi de l'activitat han de tenir un propòsit productiu i no reproductiu. Han d'activar diversos punts dins de la consciència de l'alumnat i fomentar un coneixement fonamentat i un raonament complex per a fer créixer la seva identitat. Es per això que han de ser sempre lligades a la vida real o a un coneixement epistemològic. La seva resposta no es pot cercar a Internet ni es pot respondre amb un si o un no. És molt important i segur que no es difícil que aquestes mobilitzin i treballin diferents competències bàsiques.

El treball amb els grups d'aprenentatge aquí torna a ser fonamental per a el bon assoliment dels coneixements proposats, elaborar estudis estadístics, gràfics, mapes conceptuals poden ser tasques relacionades i confeccionades en grup. També obliga a la utilització d'habilitats cognitives d' alt nivell. Preveu el treball cooperatiu, la responsabilitat individual i l'autonomia dels alumnes. Prioritza la transformació de la informació i una avaluació autèntica

No cal dir que les preguntes conductores hauran d'estar, com no pot ser dins un marc competencial, dins un context proper al nostre alumne. Altre

factor a tenir en compte són la pròpia experiència didàctica, l'interès de l'alumnat, els recursos i metodologies implicades, la interdisciplinarietat, el grau de dificultat adequat i finalment la riquesa i densitat dels continguts adjacents al principal.

El rol de l'alumnat és el següent: cercar i relacionar els diferents coneixements implicats, destacar les diferents informacions. Desenvolupar habilitats cognitives. Treballar de manera cooperativa. Demostrar autonomia. Crear alguna cosa. Regular i planificar la seva actuació. Reflexionar sobre el seu procés d'aprenentatge. Prendre decisions. Proposar nous objectius. Actuar amb responsabilitat individual i col·lectiva si es el cas. Treballar de manera crítica, creativa i solidària.

III. Classe tipus Recerca.

Nom assignat: **Recerca.**

Consta d'una sèrie de tasques que es poden construir a partir de situacions, problemes o preguntes inicials, sobre les quals l'alumnat, en un o més grups d'aprenentatge, ha de plantejar una hipòtesi o objectiu, planificar el mètode de resolució, integrar informacions procedents de diverses fonts i, finalment, arribar a unes conclusions argumentades per mitjà d'un informe escrit i una breu exposició oral de tots els membres del grup (no només per part del portaveu). Aquestes situacions inicials proposades a l'alumnat poden tenir un caràcter transversal però també es poden emmarcar dins un àmbit concret del currículum. L'objectiu de les activitats de recerca és contribuir al desenvolupament de les competències bàsiques de l'ESO i, especialment, de la competència d'aprendre a aprendre, i la competència d'autonomia i iniciativa personal. Per aquest motiu ha de tenir un caràcter obert, que permeti comprovar el grau d'autonomia de l'alumnat en la planificació de les accions a emprendre per assolir els objectius previstos i donar resposta als problemes plantejats, tot manejant de forma eficient recursos i tècniques del treball

intel·lectual. El projecte de recerca també posa en acció les competències comunicativa lingüística i audiovisual (amb la presentació escrita del treball i l'exposició oral); la competència en el tractament de la informació i la competència digital (amb la cerca i gestió d'informacions en diversos formats); i la competència social i ciutadana (participació, responsabilitat, presa de decisions i capacitat dialògica en el treball en equip); encara que també puguin desenvolupar-se altres competències.

GRAELLA D'AUTOAVALUACIÓ PER PART DE L'ALUMNE D' UNA CLASSE TIPUS RECERCA .

	No ho sé fer	Ho sé fer bastant bé	Ho podria fer bé tot sol	Ho podria ensenyar a altres
Sé pensar el que he de fer				
Sé com organitzar-me dins el grup.				
Sé on he de buscar informació				
Sé com he de triar la informació				
Sé coordinar-me amb el grup per fer les tasques.				
Sé com aconseguir fotos i imatges per acompanyar les preguntes i les qüestions importants				
Sé com he d'escriure les idees perquè s'entenguin bé				
Sé com he d'explicar les coses que aprenc de manera ordenada perquè m'entenguin bé				
Sé preveure com distribuir tota la informació en la recollida del treball				

Sé el que és un índex				
Sé com es consulta l'índex d'un llibre				
Sé com es fa per demanar un llibre a la biblioteca				
Sé buscar un llibre en una biblioteca				
Sé com buscar informació en una enciclopèdia				
Sé ordenar el que recullo				
Sé buscar informacions a Internet				
Sé com funciona un cercador per Internet				
Se com fer una cerca a través d'un cercador utilitzant els recursos de cerca avançada				
Se com destriar la informació important de les pàgines d'Internet				
Sé com perseverar en la cerca a través de la xarxa per descartar les pàgines amb informacions poc serioses				
Sé com destriar una pàgina amb informació seriosa d'altres poc fiables				
Sé preparar una exposició oral amb mitjans diferents i variats				
Sé preparar una exposició audiovisual que reculli els principals continguts treballats en el projecte				

IV. Classe tipus Debat.

Nom assignat: **Debat.**

Aquesta tipologia d'activitat o classe tindria com a objectiu analitzar en profunditat diferents punts de partida sobre algun tema i després de comprendre el problema des de totes les seves perspectives cada grup i cada alumne arribi a unes conclusions acord amb l'objectiu de l'aprenentatge.

Per aconseguir aquest estat final caldrà doncs seguir unes pautes que poden ser o no adequades pel professor segons el tipus de contingut o matèria que vulgui ensenyar. Les fases doncs serien les següents:

- Presentació i Introducció. garantir la comprensió del tema als alumnes, potser dirigint preguntes al grup o fent intervenir a mode de resum alguns membres de cada grup, per exemple els portaveus.
- Adopció d'una primera postura. Aquí individualment es faria decantar-se a cada membre de grup per escrit.
- Discussió dins els grups d'aprenentatge. Cada alumne dins el seu grup hauria d'exposar la seva primera postura, escoltar la resta i examinar les raons que justifiquen cadascuna d'elles. La discussió ha de cercar la possible alternativa comú dins el grup.
- Debat general. Aquí el professor ha d'introduir aspectes que hagi detectat que no han contemplat la majoria de grups o millor situar a la realitat aquests aspectes no tinguts en compte. Finalment iniciar el debat general amb tota la classe i la posada en comú de les posicions de tots els grups d'aprenentatge.
- Posició i conclusions individuals sobre el tema. Els alumnes haurien de reflectir per escrit els arguments que han justificat la seva postura final.
- Posició i conclusions generals del mestre. Un cop acabat el debat i el posicionament individual, fora **bo** que el professor faci també una defensa de la seva posició i potser una possible proposta d'actuació fora

de l'àmbit escolar o practica per seguir desenvolupant el subjecte de l'aprenentatge.

V. Classe tipus Assaig general.

Nom assignat: **Teatre**

Amb aquest tipus de debat es pretén incloure la creativitat esporàdicament dins els nostre centres. Segurament no totes les matèries poden introduir aquesta tipologia d'activitat o classe.

El paper de la creativitat com a element transversal en la educació secundària és importantíssima. Fomentar valors com la creativitat, cooperació o el treball en equip i aspectes com l'educació emocional, l'expressió corporal o la sensibilització artística.

Tot això ho duem a terme amb aquesta classe a partir de col·locar els intèrprets en el centre de l'acte creatiu escènic, posició que ens obliga a part de la exposició i representació d'una postura o coneixement, també a un compromís artístic que inevitablement esdevé compromís d'integritat personal i emocional. Superar les barreres de la vergonya i el sentit del ridícul pot en un futur no llunyà superar pànics escènics que poden ajudar a trobar feina o simplement a desenvolupar-les adequadament.

VI. Classe tipus Paraules.

Nom assignat: **Paraules**

En aquesta activitat es jugarà amb les paraules de diferents matèries per tal d' aprendre els diferents significants d'aquestes i relacionar continguts mitjançant paraules clau.

El rol del professorat en aquestes activitats és múltiple i ha de crear un entorn d'aprenentatge. Facilitar el material. Facilitar que els productes siguin del món real. Observar i avaluar el procés, la participació dels grups, el producte. Atendre la diversitat. Seleccionar, avaluar i actualitzar els recursos. Adaptar la pregunta al nivell de l'alumnat. Ajudar a resoldre els dubtes. Assegurar la participació de tot l'alumnat. Acompanyar, guiar i assessorar tot el procés d'aprenentatge. Mostrar empatia.

VII. Classe tipus Esquema.

Nom assignat: **Esquema**

Aquesta activitat restarà de ser desenvolupada en el seu desenvolupament però girarà entorn la realització d'una síntesi esquemàtica dels continguts que es determinin.

7.4.1 Característiques de l'espai segons la tipologia de classe en els Grups d'Aprenentatge: ***Veure annex 4***

7.5 Treball, Seguiment i control dels G.A.

El treball del grup en horari extraescolar ha de ser coordinat per ells mateixos tot i que la organització i responsabilitat serà tutoritzada pel tutor de grup. Caldrà doncs introduir formes d'organització pròpies d'un sistema assembleari i amb ajudes de les TIC. Cal destacar la wiki 2.0 que permet d'una forma fàcil i guiada la posta en comú d'opinions treballs i cites per a la coordinació de cada grup d'aprenentatge. Aquesta eina és compatible amb la resta de mitjans que segurament el nostre alumnat ja utilitzarà, com ara els blogs, wikis i xarxes socials.

7.5.1 Relació Tutors i portaveus dels G.A.

Els tutors tenen assignada una hora de tutoria a la setmana, durant aquesta hora el professor pot optar per deixar que els grups d'aprenentatge facin autocrítica de la seva relació i les tasques que han realitzat o bé treballar alguna mancança detectada o manifestada per algun membre del grup. És molt important el vincle que es formi amb el tutor per a la bona marxa del grup ja que es aquest el qui gestionarà els canvis i incorporacions dins els grups de treball i el que ha de dirigir la resolució dels possibles conflictes.

7.5.2 Resolució de conflictes entre els G.A.

Dedicar temps a l'autocrítica dels grup d'aprenentatge donarà l'oportunitat a que es valorin entre ells i puguin simplement evitar conflictes parlant. Tot i no ser part del desenvolupament d'aquest estudi es podria incorporar els rols de mediadors de conflictes entre diferents grups si la figura del tutor i l'exercici de l'autocrítica no evités un conflicte greu dins l'aula.

7.6 Autoavaluació i autocrítica dels G.A.

Aquestes dues tasques prenen força importància per al bon funcionament del grup d'aprenentatge. Aquestes graelles poden ajudar a trencar el gel i a dirigir les reunions que es poden fer a l'hora de tutoria.

	Cal millorar	Bé	Molt bé
Com ha funcionat el nostre equip?			
Cadascú ha exercit les tasques del seu càrrec?			
Tots hem après?			
Hem utilitzat el temps adequadament?			
Acabem la feina dins el temps previst?			
Ens ajudem els uns als altres?			
Hem avançat en els altres objectius de l'equip?			
Cadascú ha complert el seu compromís?			

QUÈ ÉS EL QUE FEM ESPECIALMENT BÉ?

EN QUÈ HEM DE MILLORAR?

OBJECTIUS PER AL PRÒXIM PLA DE L'EQUIP

VALORACIÓ GLOBAL (negativa: 0 punts; positiva: 0,5 punts; molt positiva (1 punt).

Vist i plau del professor

7.7 Avaluació de l'alumnat.

Les eines d'avaluació i els continguts a avaluar ja no podran ser els mateixos que en un ensenyament tradicional. Les complexes competències que volem desenvolupar amb la integració dels grups d'aprenentatge no es poden avaluar amb un examen final de continguts conceptuals. L'evidència és absoluta, però les alternatives, encara poc esteses. És la nostra obligació mirar de fer coherents metodologia i avaluació perquè allò que s'avaluï sigui el reflex del què i el com s'ha après.

Per aquesta raó les graelles d'avaluació han de començar a formar part de la quotidianitat dins la professió docent.

Aquí he posat exemples per a la ràpida avaluació-observació de les feines per a cada activitat. Seria bo que el docent avalués cada poc el rendiment de cada funció dins el grup d'aprenentatge. Això faria prendre consciència sobretot els primers anys de cada rol i responsabilitat dins el funcionament del grup.

Rol o càrrec	Tasques	valoració
Coordinador de l'assignatura	Coordina l'equip: indica què s'ha de fer i com s'ha de fer	
	Recorda a cada membre de l'equip quin és el seu rol i l'avisava si no l'exerceix	
	Demana ajuda al professor si surt algun problema, dubte o dificultat	
	Fomenta la participació	
Portaveu	Comunica en veu alta els resultats del treball en equip i l'opinió del grup quan se li demana.	
	Controla el to de veu	
Secretari	Anota els acords de l'equip	
	Fa el seguiment de la taula de control del grup	
	Controla el temps en la realització de les tasques	
Encarregat	Recull el material necessari per a l'activitat	
	Controla que tot el material utilitzat es mantingui net i ordenat al seu lloc.	
	Controla que es netegin les taules	
	Recorda als companys el material que han de dur de casa seva...	

Al final de cada activitat o entrega treballada en grups d'aprenentatge caldrà sempre fer una activitat d'avaluació adaptada a l'activitat i per avaluar la feina feta dins el grup. D'aquesta manera el compromís i la feina feta de cada membre del grup pot ésser avaluada i posada en comú cada cert temps.

Per exemple.

ACTIVITATS D'AVUACIÓ ...

Quan hagi acabat, puntuat del 1 al 10 i deixa que et puntuïn altres persones, entre elles el professor:

	Tu mateix	El mestre/a	Companys del grup
Comprensió dels conceptes o aprenentatges.			
Portar les feines al dia			
Aportacions a les correccions col·lectives			
Revisió de les feines			
Recordar el que s'ha après			
Contribució a les feines de cada grup.			

8. Proposta d'organització i treball del professorat.

La premissa principal d'aquesta proposta és que el docent ha deixat de ser l'únic protagonista del procés d'ensenyament-aprenentatge. Ja no és l'únic que ho sap tot, per tant, no és l'únic que emet informació ni tant sols és l'única font d'informació. De fet, la interacció amb els coneixements i capacitats dels seus companys de grup, la tecnologia a l'abast de l'alumnat i la resta de fonts no formals fan que aquest en pugui arribar a tenir molta més informació que no la que li pot oferir el docent.

Per tant, el docent canvia el seu rol a un altre més constructivista. Ara gestiona el procés d'ensenyament-aprenentatge, orienta l'alumne en la recerca de la informació i guia en la construcció del nou coneixement.

8.1 Adequació i planificació de les U.D. per al treball en Grups d'aprenentatge.

Si correspon als centres docents el desenvolupament del currículum cal intervenir en la redefinició del projecte de centre. El currículum de les Balears defineix molt bé els continguts a desenvolupar durant tota l'etapa. Així com el conjunt de competències bàsiques, objectius, continguts, mètodes pedagògics i criteris d'avaluació. És però, tasca del centre fer la concreció curricular i les programacions didàctiques. Si volem doncs implantar un nou sistema de treball en els nostres centres és aquesta la primera tasca a fer. La concreció curricular. I és a partir de la realitat del centre i les seves particularitats i necessitats que s'ha de dur a terme.

Cada centre elaborarà el projecte educatiu, en el qual, a més dels valors, objectius i prioritats d'actuació, especificarà els principis bàsics per al desenvolupament curricular adaptat al treball amb els grups d'aprenentatge. Com que per definició, el projecte educatiu tindrà en compte les característiques de l'entorn social, cultural i sociolingüístic del centre, com ja he comentat, el treball en grups d'aprenentatge pot sempre ser una ajuda en tota característica social. Així doncs que el projecte hagi de promoure el respecte al principi de no discriminació i d'inclusió educativa recolza també el treball en equip com a eina primordial de treball. La concreció curricular també establirà els principis per l'atenció a la diversitat de l'alumnat i l'acció tutorial, així com per a l'elaboració del pla de convivència i del projecte lingüístic del centre.

L'enfocament metodològic que parteix com a base del grup d'aprenentatge per a l'assoliment de les competències bàsiques s'ha de concretar exactament en tot el funcionament del centre. Es a dir, el PEC ha de recollir aquesta proposta només en aquells punts que fan referència a la organització de l'alumnat, professors i avaluació. Pel que fa a la contribució de les àrees i matèries a les competències bàsiques, adequació i seqüència dels objectius i continguts, pot restar tal com eren.

Bibliografia

CARMEN PARENTE, ESTEVE PUJOL, SALVADOR VIDAL (2004) Curs per a l'obtenció del certificat d'aptitud pedagògica.

ANTONS, KLAUS (1990) Práctica de la dinámica de grupos. Ejercicios y técnicas, Herder; Barcelona.

FRITZENS, S.J (1988) 70 ejercicios prácticos de dinámicas de grupo. Sal Terrae, Santander

SHAW, M.E (1994) Dinámica de grupo, Psicología de la conducta de los pequeños grupos, Herder

ZABALA, ANTONI; ARNAU (2007) 11 ideas clave. Cómo aprender y enseñar competencias, Laia;

BONALS, J. (1996). El trabajo en equipo de equipo del profesorado. Barcelona: Graó.

CEBRIÁN, M. (1997): Nuevas competencias para la formación inicial y permanente del profesorado. Revista Electrónica de Tecnología Educativa, 6.

CANO, E. (2005). Com millorar les competències del docents. Guia per a l'autoavaluació i el desenvolupament de les competències dels professorat. Barcelona: Graó.

VILLA SÁNCHEZ, AURELIO; POBLETE RUIZ, MANUEL: (2007) Aprendizaje basado en competencias. Una propuesta para la evaluación de las competencias genéricas;

MARCO STIEFFEL, BERTA (2008) Competencias Básicas. Hacia un nuevo paradigma educativo

PERRENOUD, PHILIPPE; (2004) Diez nuevas competencias para enseñar.

ANTUNES, CELSO; Jocs per estimular les intel·ligències múltiples MARTÍN, E.;

MORENO, A. Competencia para aprender a aprender. Alianza Editorial

PAGINES D' INTERNET:

<URL:<http://phobos.xtec.cat/edubib/intranet/>>[Data de consulta: Juliol de 2011.]

<URL:<http://agora.xtec.cat/se-segria/moodle/>>[Data de consulta: Juliol de 2011.]

<URL: <http://agora.xtec.cat/se-segria/moodle/>>[Data de consulta: Juliol de 2011.]

<URL: <http://giac.upc.es/>>[Data de consulta: Juliol de 2011.]

<URL: <http://competentes.wordpress.com/>>[Data de consulta: Juliol de 2011.]

<URL:http://sp.pblonline.org/end_in_mind/emexplore/charts/projectvsactivity.htm>[Data de consulta: Juliol de 2011.]

ALTRES RECURSOS

LLEI ORGÀNICA 2/2006, de 3 de maig, d'educació («BOE» 106, de 4-5-2006)

Decret 73/2008, de 27 de juny, pel qual s'estableix el currículum de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears.

Decret 82 /2008, de 25 de juliol, pel qual s'estableix l'estructura i el currículum del batxillerat a les Illes Balears.

Instruccions de la Direcció General d'Administració, Ordenació i Inspecció Educatives sobre l'elaboració de les programacions didàctiques a l'educació primària i a l'educació secundària obligatòria de les Illes Balears per al curs 2009-2010.

ANNEX 1

L'organització del temps i de l'espai s'expressa mitjançant un horari competencial, flexible i funcional. Flexible perquè pot canviar cada setmana d'acord amb la seqüència d'activitats que els professors de cada àrea o matèria acordin, per treballar un projecte al mateix temps.

El divendres apareix en el plafó i a la web l'horari fins la setmana següent. L'horari és funcional perquè permet que les activitats programades puguin modificar-se adaptant-les, en tot moment, al procés viu d'ensenyament/aprenentatge que van desenvolupant professors i alumnes. Per tant, l'horari i el tipus d'activitats poden canviar cada setmana en funció de les necessitats de cada àrea/matèria i també en funció de com van aprenent els alumnes.

L'horari de les activitats escolars també es podria consultar a través de la web de l'Escola.

	Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous
8:00	Tutoria	Cat	Cast	S
8:55				
8:55	Ed.Ciutadania	Yes	Cat	Yes
9:50				
9:50	Tec	Bio-Geo	Mat	Fi Q
10:45				
10:45				
11:05	Mat	Tec	Bio-Geo	Pls
12:00				
12:00	Cat	S	Fi Q	Tec
12:55				
12:55				
13:10	Fi Q	E.F.	S	Bio-Geo
14:05				
14:05	Bio-Geo	Cast	Tec	Mat
15:00				

<i>Tec</i>	Tecnologies
<i>E.F</i>	Educació Física
<i>Cast</i>	Llengua Castellana i Literatura
<i>Bio-Geo</i>	Biologia i Geologia
<i>FiQ</i>	Física i Química
<i>S</i>	Ciències Socials, Geografia
<i>Cat</i>	Llengua Cooficial i Literatura
<i>Yes</i>	Primera Llengua Estrangera
<i>Ed.Ciutadania</i>	Educació per a la Ciutadania i els Drets Humans
<i>Pls</i>	Educació plàstica i visual
<i>Mat</i>	Matemàtiques

	WebQuest
	La pregunta
	Recerca
	Debat
	Teatre
	Paraules
	Esquema
	No Competencial

ANNEX 2

Aquí he recollit una selecció d'activitats que he trobat interessants i que en desconec l'origen i l'autor.

Descripció de les activitats:

Objectius: Memoritzar els noms dels components del grup, establir els primers contactes dins el grup, donar confiança als participants, tractar de trencar inhibicions.

Coneixement mutu en un aula escolar al començament de curs

Aconseguir una integració grupal i motivació a l'enriquiment personal

CADENA DE NOMS:

Es donen les següents instruccions al grup: "cada membre del grup s'anirà presentant dient el seu nom i el dels demés participants que s'han anat presentant. Es a dir, l'individu A es presenta i el B diu primerament el seu nom i el de l'individu A. Y el següent, el C, diu el seu nom i el de A i B, i així successivament.

En un segon moment cada participant presenta al company que està a la dreta.

Duració aproximada: 10 minuts

NOMS AMB ADJECTIUS:

Instruccions: tens un moment per pensar en un adjectiu que et defineixi i que comenci per la mateixa lletra que el teu nom. Exemple: Merche, meticulosa. L'adjectiu escollit deu referir-se a un aspecte que tu consideris fonamental en la teva persona.

Duració aproximada: 10 minuts

ANEM CONEIXENT ALS COMPANYS:

Repartim a tots els alumnes un qüestionari similar al següent i, demanarà als alumnes que es posin a omplir-lo. El tutor amb un qüestionari hi participarà com els mateixos alumnes. L'activitat es dona per finalitzada quan alguns alumnes manifesten que ja han acabat, Temps aproximat: 50 minuts

Les preguntes 4,5,6,7 les han d'escriure en silenci abans de posar-se a fer la resta del qüestionari. No es pot repetir cap nom.

S'ha de fer un buidatge de les preguntes 5,6,7 perquè poden tenir una certa utilitat.

Escriviu el nom d'un company/a que:

1. Li agrada el bàsquet
2. El seu pare o mare es diuen com els meus
3. Li agrada com canten "els pets"
4. Ara mateix se'l veu content
5. M'agradaria coneixer-lo més
6. El coneixia poc i m'agrada la seva manera de ser
7. M'agrada com a company/a de grup
8. Té els cabells del mateix color que els meus
9. Calça el mateix número de sabtes que jo
10. Estudia música o informàtica
11. Celebra l'aniversari el mateix mes que jo
12. Li agraden els animals
13. Ha sortit d'Espanya alguna vegada
14. Té algun familiar que hi viu a l'estranger
15. Li agrada molt anar a la platja
16. Sempre vol ajudar a tothom
17. Li agraden els gelats
18. Té un gat o un gos a casa seva
19. Té els ulls del mateix color que els meus
20. La setmana passada va anar al cinema
21. No té ordinador
22. Té un germà o una germana casats

23. Ha anat alguna vegada en avió
24. Col·lecciona alguna cosa
25. Porta uns mitjons de color blau
26. Ha anat de vacances a la muntanya
27. Està segur que aprovarà el curs
28. Creu que el terrorisme és un problema greu

TARGETA DE VISITA QUE TROBÀ EL DETECTIU

S'indica al participant que escrigui amb lletres grans, en el centre d'un foli doblegat per la meitat, el nom pel qual li agradaria que li diguessin durant el curs i els seus cognoms.

A l'angle superior dret ha d'escriure dos adjectius que cregui que el descriuen amb exactitud (curiós, sincer,...)

A l'angle superior esquerre ha d'escriure paraules que indiquin el que li agrada fer (nadar, anar al cine, llegir,...)

A la part inferior ha d'escriure un lloc que li agradaria visitar, el programa de Tv que més li agrada, alguna cosa que li hagi fet sentir orgullós

Per la part de darrera escriu aquelles preguntes que li agradaria fer al tutor

Després de 10 minuts tots els participants col·loquen sobre la taula el seu foli perquè es pugui llegir. S'han de fixar en les targetes dels seus companys perquè el pas següent serà una prova de detectius basada en la atenció que hagin posat.

Després de 10-15 minuts, el tutor recull les targes, les barreja, pren una qualssevol i designa a algú com a primer detectiu:

- ha d'endevinar la persona de la que es tracta, en un màxim de 8 preguntes

- és important que només es facin preguntes de coses relacionades amb la tarja.

- Les preguntes es faran de manera que el que té la tarja només pugui respondre sí o no

- a partir de la cinquena pregunta pot preguntar-se si el seu nom comença o acaba per una determinada lletra

- si el que fa de detectiu esbrina el nom, escull altra tarja fins que falli

- és important que una vegada s'endevini el nom, es llegeixi sencera la tarja, com a resum

durada aproximada: 55 minuts

ENTREVISTA AUTOBIOGRÀFICA

Es tracta de la clàssica fitxa que recull les principals dades personals i familiars dels alumnes. Es pot dedicar mitja sessió de tutoria a omplir-la. Convé igual que amb la targeta de visita, que es consulti amb certa freqüència. Si hi ha alguna dada que els alumnes desconeixen, poden tornar el qüestionari el proper dia de classe. Cal actualitzar-la com a mínim un cop cada curs.

Durada aproximada: 30 minuts

QUÉ ES LA ESO?

Objectius: que l'alumne descobreixi les principals diferències que està observant a l' Institut respecte al seu col·legi d'Educació Primària. Conèixer l'itinerari educatiu de la Educació Secundària Obligatoria així com algunes de les seves característiques.

1er partir d'una reflexió a partir de la pregunta ¿quines diferències hi ha entre l'Institut i l'Escola respecte als companys, professors, aules, horaris, patis, forma d'estudiar, exigències en l'estudi, hores que se li dediquen...? es va analitzant cadascun d'aquests punts.

Segon, el tutor/a explica algunes característiques pròpies de la ESO anotant-les a la pissarra:

Edats: de 12 a 16 anys

Cicles: 2 cicles, Primer cicle (12-14 anys), comprèn Primer i Segon d'ESO

Segon Cicle (14-16 anys) comprèn Tercer i Quart d'ESO

És una etapa amb caràcter terminal. L'alumne que vulgui o que no obtingui títol pot finalitzar els seus estudis.

És una etapa amb caràcter preparatori. Prepara per continuar estudis de Batxillerat (en qualsevol modalitat) o de Formació Professional (Cicles Formatius de Grau Mig)

L'alumne que superi els objectius aconsegueix el Graduat en Educació Secundària. Sense aquest no es poden continuar els estudis de Batxillerat ni Cicles Formatius. Qui no aconsegueixi els objectius se li entregarà una acreditació on consti els estudis realitzats i les qualificacions obtingudes.

Només és possible la repetició en un curs, i de forma extraordinària un altre curs.

L'avaluació es realitzarà com Excel·lent, Notable, Bé, Suficient o Insuficient (en Primària es qualificava com Necessita Millorar o Progressa Adequadament)

Tercer, el tutor/a lliura una fotocòpia on es recull les assignatures que poden cursar en el IES així com les ofertes optatives para la E.S.O.

Durada aproximada: 1 hora

CONEIXEM:

El tutor entregarà a cada participant una cartolina per a que escrigui el seu nom, començant pel cognom i se'l col·loqui a la samarreta i sol·licitarà formar grups per la lletra del primer cognom. Formats els grups es presenten amb intercanvis de frases tipus: on viuen, etc... Després de 10 minuts tornen a les seves cadires i se'ls hi entrega una cartolina d'altre color, i han d'escriure el que més els hi agrada en una paraula (escoltar música, amiatat,...) Quan el tutor ho indiqui els participants caminaran pel saló observant als companys i a la ordre del professor han de formar grups per identificació de paraules. Una vegada formats, es presenten i bategen el grup amb un nom (els tolerants, els amistosos,...)

Durada aproximada: 40 minuts

LA DIAGONAL

Disposarem la classe de tal manera que la seva diagonal quedi lliure. En un dels extrems d'aquesta diagonal enganxem un full a la paret que digui SI, i a l'altre, un full que digui NO. A continuació s'indica als alumnes que el tutor dirà unes frases en veu alta i que ells s'hauran de distribuir per la diagonal segons el grau d'acord o desacord amb la frase escoltada. Algunes de les frases poden ser: tinc molts amics, m'agrada viure a una gran ciutat, m'agrada molt practicar l'esport, m'agrada parlar en públic, els meus pares em fan enfadar, crec que cal més solidaritat al món. Cada vegada caldrà fer intervenir en públic alguns alumnes i fer que ens expressin la seva opinió sobre la frase enunciada.

Durada aproximada: 20 minuts

ELS CERCLES

Dividirem la classe en dos grups iguals. Un dels dos grups el posarem en una rotllana interior i l'altre en una rotllana concèntrica, de tal manera que es formin parelles encarades. El tutor donarà un temps limitat (162 minuts) per a que cada alumne expliqui a la seva parella, de forma ordenada, una de les coses que es proposin. Un cop ha parlat un component de la rotllana interior, a una indicació del tutor, ho farà el de la rotllana exterior. Un cop fet això, tots els components d'una rotllana giraran dos cops a mà dreta (o esquerra) per canviar de company. Algunes propostes poden ser: com és la teva habitació, on aniries un mes de vacances, que faries per suprimir la pobresa, quines són les tres qualitats que valores més en un amic, si poguessis canviar de nom, quin escolliries, que podries fer a classe per millorar l'ambient d'estudi, en que gastaries 100000 pessetes, que podries fer per millorar la coneixença entre els alumnes de la classe, que et veus fent d'aquí a 15 anys, envia un missatge amb mímica.

Convé combinar les qüestions de manera que hi hagi de superficials i d'altres de profundes. Si el nombre d'alumnes es senar, el tutor hi haurà de participar.

Durada aproximada: 20 minuts

EL FORMATGE DE JOAN

Joan es un noi normal de primer d'ESO. Passa el dia fent activitats molt semblant a les vostres, a casa, amb els amics, a l'escola, veient la tele, jugant, etc...Una vegada el seu tutor li va demanar que representés en un gràfic com havia distribuït les hores dels dies de la setmana anterior. Joan ho va fer com si la seva vida fos un formatge: dormint, a l'escola, amb els amics, fent els deures a casa, jugant, veient la tele o descansant a casa, amb la família, ajudant a casa, altres coses...

Vosaltres heu de fer el mateix. A cada quadrant del formatge li corresponen tres hores del dia. El vostre formatge té 8 quadrants. Després haureu de retallar els diferents trossos del formatge en porcions de manera que cada una representi les hores que dediqueu a les diferents activitats.

El tutor lliura a cadascú un exemplar de la fulla: Com repartiries el formatge de la teva vida? I demana que l'omplin. Aquesta fulla té una plantilla del formatge en blanc, on cadascú ha de pintar els diferents moments del dia amb diferents colors segons els faci servir. A aquest formatge li direm **FORMATGET REAL**. Posteriorment, se'ls hi entrega una altra fulla amb un segon formatget i un petit qüestionari: t'agrada la manera com inverteixes el teu temps?, t'agradaria introduir algun canvi? Aquest serà el **FORMATGET IDEAL**; perquè reflexa la manera com la persona preferiria distribuir el seu temps si fos possible. Cadascú retalla després en trossos el seu formatget.

Treball en grup: 40 minuts. Consisteix en veure si hi ha similituds entre el que s'ha assenyalat i REELABORAR en grup les afirmacions on no existeixi coincidència fins aconseguir una formulació ACEPTADA PER TOTS I CADA UN DELS MEMBRES DEL GRUP. S'ha de procedir per CONSENS, sense votacions

Diàleg en gran grup:

JOCS DE MISTERI

Les pistes són diferents per a cada joc però el procediment és el mateix. Prèviament el tutor escriu cada pista en una fitxa o paper. El grup és col·loca en cercle i cada estudiant té una pista. Cadascú té una nota informativa que pot ser útil o no per trobar la solució al misteri. S'ha d'analitzar la informació i arribar junts a una resposta correcta. Es pot discutir la informació rebuda, però no es poden passar les notes als demés. És mesura el temps trigat.

Fer avaluació

Qui és el caixer?

La oficina d'un petit negoci està formada pel gerent, l'assistent del gerent, el caixer, un dependent un oficinista i un taquígraf. El personal empleat el formen: Sr. Botella, Sr. Sánchez, Srta. Jiménez, Sra. De Pérez, Srta. Crespo i el Sr. Díaz. Qui és el caixer?

- L'assistent del gerent és el net del gerent
- El sr. Botella és solter
- El sr. Sánchez té 21 anys
- El caixer és gendre del taquígraf
- El dependent és la germanastra de la Srta. Jiménez
- El sr. Díaz és veí del gerent.

Resposta: Sr. Sánchez

ANNEX 3

A cada línia horitzontal trobarem la puntuació que ha donat cada alumne als companys de classe. Així podrem veure tant la puntuació individual com la global (49 punts) que ha donat l'alumne nº1 només llegint els resultats que hi ha a la seva horitzontal. D'aquesta informació podem deduir que els seus millors amics són els alumnes 2,4,5,7,10,12,13,15 (haurem de comprovar la reciprocitat)

A cada línia vertical podrem llegir la puntuació rebuda per cada alumne per part dels companys de classe.

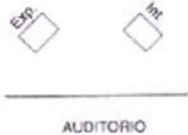
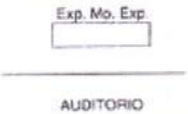
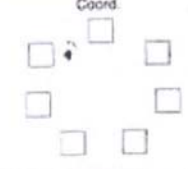

A la part inferior tenim la línia corresponent a la mitjana de la puntuació rebuda per cada alumne; una mitjana equivalent a 3 indica un alumne d'un frau d'integració normal. Mig punt per sobre o per sota ja es considera significatiu.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	SUMA
1	X	4	1	5	4	4	5	2	1	4	3	5	4	3	4	*49*
2	2	X	4	4	3	2	3	1	4	4	3	3	4	1	4	
3	3	4	X	5	2	3	3	1	3	4	5	2	2	3	2	
4	4	3	5	X	3	5	4	3	4	2	2	3	3	3	3	
5	2	2	3	4	X	4	3	1	5	3	4	3	3	5	1	
6	4	4	3	5	1	X	2	2	3	4	4	3	2	4	3	
7	3	2	3	2	4	3	X	1	4	5	2	3	4	4	4	
8	3	3	5	4	2	3	4	X	3	2	5	3	3	5	5	
9	4	3	2	5	3	3	4	2	X	4	3	5	4	3	2	
10	2	4	4	5	3	4	2	2	4	X	5	3	2	1	4	
11	3	3	3	3	4	4	3	1	4	3	X	4	3	3	3	
12	2	3	3	5	5	4	3	4	2	3	2	X	3	4	1	
13	3	2	4	4	3	3	2	1	3	5	4	2	X	2	3	
14	3	3	3	4	3	4	5	2	4	2	4	4	1	X	5	
15	4	4	2	5	3	3	4	1	3	4	3	2	4	4	X	
suma	43	44	45	60	43	49	47	24	47	49	49	45	42	44	44	ICG
mitjana	3	3.1	3.2	4.2	3	3.5	3.3	1.7	3.3	3.5	3.5	3.2	3	3.1	3.1	
5	0	0	2	7	1	1	2	0	1	2	3	2	0	2	2	
4	4	5	3	5	3	6	4	1	6	6	4	2	5	4	4	
3	6	6	6	1	7	6	5	1	5	3	4	7	5	5	4	
2	4	3	2	1	2	1	3	5	1	3	3	3	3	1	2	
1	0	0	1	0	1	0	0	7	1	0	0	0	1	2	2	

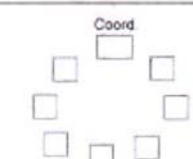
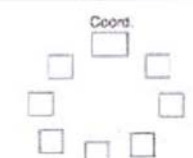
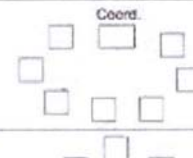
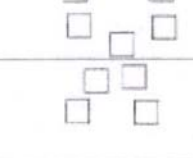
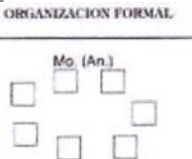
ANNEX 4

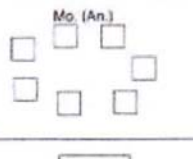

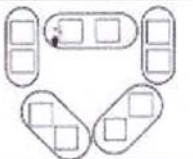
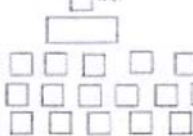
A partir dels estudis que ja s'han publicat els docents més implicats i així que el model es vagi implantant es poden anar incorporant activitats. Aquí tinc uns quants model a partir dels quals es poden incorporar nous tipus de classes a cada centre.

Aquests esquemes d'activitats estan extrets del llibre Educacion de personas adultas. Ferrández,A. I Puente,J.M.

TECNICA	OBJETIVO GENERAL	TAMAÑO GRUPO	TIEMPO	ORGANIZACION FORMAL	OBSERVACIONES
<p>ENTREVISTA O CONSULTA PUBLICA</p> <p>Un representante elegido por el grupo interroga a un experto ante el auditorio sobre un tema de interés previamente establecido.</p>	<p>Investigar en profundidad un tema.</p>	Grande	+ 90 min.		<p>Pueden derivarse variantes al incorporar más expertos (Mesu reñonda con interrogador, -interrogator panel-)</p>
<p>DIALOGO-DEBATE PUBLICO</p> <p>Dos especialistas conversan ante un auditorio sobre un problema o tema determinado.</p>	<p>Información y discusión sobre una temática.</p>	Grande	60 min.		<p>Suele aconsejarse al final de su desarrollo derivar en otras técnicas (foro, Phillips 66).</p>
<p>TECNICA DEL RIESGO</p> <p>Un grupo expresa los eventuales riesgos que se derivan de una situación nueva y se discute la realidad de los mismos.</p>	<p>Vencer la resistencia al cambio. Conformar o cambiar actitudes. Reducir o eliminar riesgos o temores.</p>	Pequeño	60-90 min.		<p>Necesidad de clima de grupo de confianza y cooperativo. Una sesión puede no ser suficiente para agotar el análisis.</p>
<p>BRAINSTORMING</p> <p>El grupo expone de manera informal y libre todas las ideas y ocurrencias en torno a un tema o problema planteado.</p>	<p>Desarrollo de la imaginación creadora. Impulsar el comportamiento autónomo, original y libre.</p>	Pequeño	60-90 min. incluidas todas las fases.		<p>No tratar problemas de una única solución ni varios problemas a la vez.</p>

Cuadro 41 (Continuación)

TECNICA	OBJETIVO GENERAL	TAMAÑO GRUPO	TIEMPO	ORGANIZACION FORMAL	OBSERVACIONES
PROYECTO DE VISION FUTURA El grupo elabora un proyecto referido a una hipotética o fantástica situación de futuro.	Estimular producción de nuevas ideas. Desarrollar la imaginación creadora. Liberarse de ideas preconcebidas.	Pequeño	A fijar Depende del proyecto y su alcance.		El coordinador debe ser una persona capacitada creativamente para reactivar la productividad del grupo.
EL ARBOL DE TRANSFORMACION TOTAL DEL OBJETO El grupo transforma un objeto introduciendo cambios en todos sus aspectos (forma, color, tamaño...).	Desarrollo de la flexibilidad y habilidad mental.	Pequeño (5-7 per.)	60-90 min. incluidas todas las fases.		Regirse en la primera fase y las reglas del brainstorming.
CHECK-LIST El grupo esclarece un problema a partir de múltiples preguntas.	Estimular la capacidad de fluidez, flexibilidad y originalidad del pensamiento.	Pequeño	60-90 min. incluidas todas las fases.		La lista de preguntas no de estar fijada de antemano, pueden incorporarse nuevas durante el desarrollo.
SOLUCION DE PROBLEMAS El grupo resuelve creativamente un problema planteado.	Estimular el pensamiento creativo.	Pequeño (5-7 per.)	Depende del problema el número sesiones.		Todos los prob. que se plantan deben ser resueltos y tener más de una solución.
SINECTICA Descubre a través de la analogía por parte del grupo.	Desarrollo de la creatividad grupal.	Pequeño (5-7 per.)	Varias sesiones de 2-3 horas.		Madurez grupal.

TECNICA	OBJETIVO GENERAL	TAMAÑO GRUPO	TIEMPO	ORGANIZACION FORMAL	OBSERVACIONES
PEQUEÑO GRUPO DISCUSION Un grupo reducido trata un tema en discusión informal con la ayuda activa y estimulante de un animador.	Promover intercambio de ideas y opiniones sobre un problema o tomar una decisión.	Pequeño (15-20)	A fijar (45-60')		Intervenciones de ser breves (2' a 5')
PHILLIPS 66 Un grupo grande se subdivide en subgrupos de 6 personas para discutir durante 6' un tema y llegar a una conclusión. De los informes de todos los subgrupos se extrae luego la conclusión general.	Promover rápidamente la participación y desarrollar la seguridad y la confianza. Tomar decisiones.	Pequeño (4-6 personas) resultado de dividir el gran grupo.	30-60'		Necesidad de disponer de la suficiente flexibilidad en el mobiliario para romper el grupo.
CUCHICHEO (Diálogos simultáneos) En un grupo, los miembros dialogan de dos en dos para discutir un tema o un problema del momento en voz baja.	Promover la participación de todos los miembros.	Grande dividido en parejas.	A fijar (5-10')		Uno de miembros de la pareja debe tomar nota de la sesión y presentar la síntesis cuando el coordinador general se lo solicite.
FORO El grupo en su totalidad discute informalmente un tema o problema conducido por un coordinador.	P. la libre expresión de ideas y opiniones a todos los m. de un grupo en un clima inf. de mínimas limitaciones.	Grande	A fijar (60-90')		Tiempo limitado en cada interv. 2 a 3 min. Aconsejable después de otras técnicas (mesa red. panel o simposio) o en grupos con experiencia.

TECNICA	OBJETIVO GENERAL	TAMAÑO GRUPO	TIEMPO	ORGANIZACION FORMAL	OBSERVACIONES
SEMINARIO Un grupo reducido investiga o estudia intensivamente un tema en sesiones planificadas recurriendo a fuentes originales de información.	Estudio intensivo de un tema.	Pequeño (5-10) pers. Puede utilizarse la división de un grupo grande.	Varios días Sesiones de 2 a 3 horas.		Necesidad de espacio para los distintos grupos y disponibilidad de material y fuentes de información.
ROLE-PLAYING Dos o más personas representan una situación de la vida real asumiendo los roles del caso, con el objeto de que pueda ser mejor comprendida y tratada por el grupo.	Múltiple; Promover la participación, liberar inhibiciones, facilitar la comunicación, dramatizar soluciones alternativas a los problemas, proporcionar a los individuos oportunidades de desarrollar su comprensión al colocarse en el lugar del otro, etcétera.	Grande-pequeño	1 a 2 h. incluidas todas las fases		El grupo debe poseer cierta madurez
PROCESO INCIDENTE El grupo analiza a fondo un problema o incidente real o supuesto, y trata de llegar a la mejor conclusión con respecto al mismo.	Aprendizaje de toma de decisiones a partir de datos por medio de la práctica de decisiones simuladas.	Pequeño (10-20)	1 a 2 h.		Permite operar con grupos grandes que se subdividen de acuerdo a las distintas fases de la técnica.

TECNICA	OBJETIVO GENERAL	TAMAÑO GRUPO	TIEMPO	ORGANIZACION FORMAL	OBSERVACIONES
SIMPOSIUM Un equipo de expertos desarrolla diferentes aspectos de un tema o problema en su forma.	Obtención de información autorizada y ordenada sobre una temática.	Grande	A fijar		No permite una participación total de los miembros del grupo.
MESA REDONDA Un equipo de expertos que sostienen puntos de vista divergentes o contradictorios sobre un mismo tema, exponen ante el grupo de forma sucesiva.	Información y discusión sobre una temática.	Grande	A fijar (60 min. para permitir preguntas al auditorio)		Imparcialidad del moderador.
PANEL Un equipo de expertos discute un tema en forma de diálogo o conversación ante un grupo.	Información y discusión informal sobre una temática.	Grande	± 60 min.		El moderador tiene que centrar el debate, preguntar por aspectos no tocados, etc. Plan de acción flexible, sin turnos.
ENTREVISTA COLEC. (Examen por una comisión) Un equipo de expertos elegidos por el grupo interroga a un experto ante el auditorio sobre	Investigar en profundidad un tema.	Grande	± 90 min.		Pueden derivarse variantes u. incorporar más expertos (Mesa redonda con interrogador) -interrogar panel.